

NERECENZOVANÉ KRÁTKÉ ZPRÁVY / NEWS AND SHORT ARTICLES

Databáze jeskyní Českého krasu: doplňky a změny za období od 1. října 2019 do 30. září 2021

Inventory of caves of the Bohemian Karst: Supplements and changes during the period from October 1, 2019 to September 30, 2021

Karel Žák¹, Michal Kolčava², Michal Hejna³, Roman Živor³

Abstract

The paper updates the cave cadaster file of the Bohemian Karst and summarizes changes to the file, including new cave discoveries during the last two years. The most important discoveries within the already known caves were made in the Tygří past Cave located near Chýně, where a new section more than 43 m long was prospected and documented. The cave reached a length of 56 m. A set of several small caves was newly documented in the Karmazínovy Rocks near Tmaň and new small caves were also recorded during the quarry operation in the VČS Quarry near Koněprusy in the same area. Of the 16 new caves added to the cave database file, the longest was the 11-053 Hobitín Cave in the VČS-West Quarry, about 35 m long. The number of caves of the Bohemian Karst recorded in the cave file reached a total of 722, with a total length of 25,712 m.

1. Úvod

Na soupis jeskyní Českého krasu (ŽÁK et al. 2003) a na jeho doplňky, zveřejňované od té doby pravidelně vždy jednou za dva roky v tomto periodiku (naposledy ŽÁK et al. 2019), navazujeme přehledem hlavních změn v databázi jeskyní Českého krasu v období od 1. října 2019 do 30. září 2021. Nové údaje z této místní databáze jsou předávány do celostátní databáze jeskyní JESO, kterou spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Oproti plné verzi evidenčního čísla (dále ev. č.) jeskyní v databázi JESO (<https://jeso.nature.cz/>) uvádíme jen lokální evidenční čísla jeskyní ve zkráceném formátu, stejně jako v předchozích příspěvcích. Nezměnila se ani metodika určování délek a celkového převýšení (denivelace) jeskynních dutin. V posledních letech se zrychlilo dodávání informací o jeskyních zastižených v činných lomech do databáze JESO, kde jsou k nim úplné údaje. V těchto případech zde uvádíme stručně jen hlavní data.

Před přehledem jednotlivých změn v databázi jeskyní zařazujeme stručný přehled některých výzkumných aktivit v jeskyních nebo při jejich vchodech a dalších změn v Českém krasu, týkajících se zejména geomorfologie.

2. Odborný výzkum v jeskyních

Nejzásadnější nové poznatky uplynulých dvou let se týkaly lidské lebky, nalezené v Proškově dómu Koněpruských jeskyní krátce po jeho objevu v listopadu roku 1950 (souborně VLČEK 1957). Celkem zde bylo během navazujícího výzkumu v letech 1951–1953 vyzvednuto 14 různých pozůstatků člověka, lebka však zůstala jediná. Vzhledem k špatnému stavu kostí byla týlní část lebky konzervována kličem,

zbývající části řadou konzervace končící saponem a amylacetátem, kterými byla následně překonzervována i týlní část lebky (VLČEK 1957).

Prvotní stratigrafické hodnocení VLČKA (1957) řadilo lebku časově k počátku fáze W2 v tehdejší terminologii (dříve bylo pro počátek W2 uvažováno stáří cca 70 tisíc let, pozdější údaje udávají zhruba 48 tisíc let; např. HORÁČEK a SÁNCHEZ MARCO 1984; dnes se členění opírá o kyslíková izotopová stadia v oceánu). Typologicky lebka podle VLČKA (1957) patřila k primitivním sapientním formám. Souběžně získané ojedinělé nálezy štípané industrie v Proškově dómu byly typologicky zařazeny do starší fáze mladého paleolitu (VLČEK 1957). Jak se později ukázalo, byla tato první hodnocení správná. VLČEK (1957) uvažoval přítomnost kostí tří jedinců, později ale bylo rozpoznáno, že se zřejmě jednalo o kosti jediného jedince, a to s nejvyšší pravděpodobností ženského pohlaví (SVOBODA, KUŽELKA a VLČEK 2003, RMOUTILOVÁ et al. 2018).

Malý fragment kosti z koněpruské lebky datovali pomocí radiouhlíku již SVOBODA, VAN DER PLICHT a KUŽELKA (2002) a SVOBODA, KUŽELKA a VLČEK (2003). Výsledek $12\,870 \pm 70$ let BP (SVOBODA, VAN DER PLICHT a KUŽELKA 2002; BP = „before present“, před současností; jedná se o tzv. konvenční radiouhlíkové stáří bez kalibrace na proměnlivou počáteční koncentraci radiouhlíku) byl proto značným překvapením. I když autoři datování podrobnou zprávu VLČKA (1957) citovali, zřejmě nevzali informaci o konzervaci lebky v potaz, resp. se domnívali, že datovaná část lebky konzervací neprošla, a data interpretovali jako věrohodná.

Že je něco v nepořádku, naznačila již studie RMOUTILOVÉ et al. (2018) podrobně zkoumající morfologii lebky. Následující výzkum a nové poznatky publikované PRÜFEREM et al. (2021) potom byly

¹Geologický ústav AV ČR, v. v. i., Rozvojová 269, 165 00 Praha 6 – Lysolaje; zak@gli.cas.cz

²Česká speleologická společnost, ZO 1-05 Geospeleos; mayk@atlas.cz

³Česká speleologická společnost, ZO 1-02 Tetín; michal.hejna@post.cz, roman.zivor@gmail.com

Poděkování: Děkuje všem jeskyňářům a zaměstnancům lomařských firem, kteří nám poskytli zpřesňující a nové údaje. Informace o probíhajícím výzkumu hydrogeologie a hydrologie povodí Bubovického potoka nám poskytl J. Bruthans. Doplňování databáze jeskyní Českého krasu probíhá v rámci podpory RVO67985831.

Český kras (Beroun), 47 (2021), 45–54, 5 obr.

© Muzeum Českého krasu, p. o., Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-87708-15-6

z hlediska poznání našeho paleolitu překvapivým objevem. Podle analýzy DNA z koněpruské lebky se totiž ukázalo, že se zřejmě jedná o nejstaršího známého jedince moderního člověka dosud nalezeného v Evropě, tedy nejstaršího známého Evropana sapientní formy. Navíc dlouhé zachované úseky neandrtálské DNA v genomu koněpruského jedince dokládají, že se příslušníci této rané migrační vlny, která osídlovala před více než 45 tisíci lety evropský kontinent, začali křížit s neandrtálci jen asi dva až tři tisíce let před narozením ženy z Koněprus. Jednalo se tedy skutečně o velmi ranou migrační vlnu moderního člověka z Afriky, ještě před odštěpením evropské a asijské vývojové větve moderního člověka. Její příslušníci zřejmě později vymřeli a byli nahrazeni dalšími migračními vlnami. Koněprusy se tak staly ve vývoji člověka světově významnou lokalitou. Český publikovali souhrn nových poznatků BRŮŽEK a VELEMÍNSKÝ (2021) a RMOUTILOVÁ (2021).

Co se týče další archeologické problematiky, byl publikován rozsáhlý interdisciplinární výzkum Sisyfovy propasti (ev. č. 15-010) ležící na Tobolském vrchu nedaleko Tobolky (VENCL et al. 2020). Jednalo se o shrnutí poznatků, které se v několika časových etapách postupně hromadily od počátku intenzivní speleologické prolongace v této propasti v roce 1974.

V sobotu dne 15. května 2021 byly při úpravě prostoru u druhých dveří uzávěru jeskyně Martina nalezeny lidské kosti. Navazující záchranný archeologický výzkum provedli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče středních Čech (dále ÚAPPSC; P. Kubálek, L. Baloun, A. Bergerová a M. Kukla), dále se zúčastnili jeskyňáři ze ZO ČSS 1-02 Tetín a ZO ČSS 1-04 Zlatý kůň. Jednalo se o část kostry dítěte. Předběžné údaje naznačují, že se nejedná o další část kostry téhož jedince, zachycené mnohem dříve ve zlomcích při výzkumu vstupního portálu jeskyně (VENCL et al. 2009). Podrobné výsledky dosud nebyly zveřejněny.

Nově probíhaly dílčí výzkumné práce související s archeologickou problematikou vstupní části jeskyně Nad Kačákem u Hostimi (ev. č. 21-001). V populárně odborné rovině byly využity v monografii o centrální části Českého krasu v okolí obce Srbsko (ŽÁK, CÍLEK a MAJER Eds. 2021), ve které je i rozsáhlá kapitola o archeologii jeskyní. Přípravován je odborný článek o archeologické problematice vstupní části této jeskyně. Kromě zpřesnění informací o stratigrafii a chronologii lokality přinesly nové práce také určení původu suroviny, ze které byla vyrobena většina štípané industrie nejstaršího archeologického horizontu, který je řazen na hranici středního a mladého paleolitu před zhruba 40–50 tisíci lety. Jedná se o tmavou jemnozrnnou vulkanickou horninu, andezit, s původem nejspíše z křivoklátsko-rokycanského nebo strašického vulkanického pásma (určení J. Adamovič).

V problematice výzkumu sedimentárních výplní jeskyní včetně speleotém se BOSÁK et al. (2019) podrobně věnovali výplni paleokrasové dutiny ve Velkolomu Čertovy schody – východ (dále VČS-východ). Byl také publikován nový článek o koněpruských růžicích, ve kterém je v křemenných hmotách této nejstarší generace výzdoby Koněpruských jeskyní uváděna přítomnost struktur mikrobiálního původu (SUCHÝ et al. 2021).

3. Morfologické změny v lomech a ve volném terénu Českého krasu

Pūdorysy řady těžených lomů (Velkolom Čertovy schody u Tmaně, Kruhový lom u Tetína, lomy v údolí Radotínského potoka u Radotína, lom Na Požářech v údolí Dalejského potoka u Řeporyjí) se v posledních letech příliš neměnily, těžba pokračovala v povolených dobývacích prostorech spíše směrem do hloubky. Pokračovalo zavážení několika lomů, například Modrého lomu na Damilu u Tetína, ve kterém je provozována řízená skládka inertních materiálů, rozšiřo-

vala se vnitřní výsypka Kruhového lomu u Srbska, na kterou je převážena mocná skryvka, podobně se rozšiřuje i vnitřní výsypka lomu Čerínka u Bubovic. Lom Čerínka pokračuje kromě hlavní lomové jámy v těžbě i v j. křídle ložiska, kam se začal rozšiřovat od roku 2012. V Obecním lomu u Loděnic v těžebním pásmu Branžovy byl z větší části odtěžen hřbet Liština – jeho nejvyšší kóta 443 m n. m. s původním trigonometrickým bodem JTSK IV. řádu byla odtěžena již na podzim roku 2018. Hřbet původně ležel na s. straně lomu. Těžba se zde rozšířila i do výchozu podložních vápenců lochkovského souvrství na SZ od hlavní lomové jámy. Těžba v hlavní části lomu se dále posunuje směrem k ZJZ, kde více jak z poloviny pohltila opuštěný (předválečný) Záloženský lom. Oproti tomu na opačném vsv. konci hlavní lomové jámy započala vznikat vnitřní výsypka. Lom Holý vrch u Trněného Újezda ukončil těžbu a prodej drceného kaméniva k 8. dubnu 2019 a postupně v něm probíhají rekultivační práce spočívající ve vyplňování lomové jámy inertními materiály.

Na přelomu léta a podzimu roku 2020 došlo v areálu kláštera ve Svatém Janu pod Skalou k odstraňování novodobé přístavby tzv. uhelny, tedy zásobníku na tuhá paliva z doby, kdy jimi byl klášter vytápěn (obr. 1). Přitom byla v poměrně velkém rozsahu obnažena další část boku holocenní pěnovcové kaskády za klášterem. Fakticky se jedná nikoliv o přirozené čelo kaskády, ale o starší těžební stěnu. Horizonty s nehojnými zlomky keramiky v pěnovci a na jeho povrchu zde dokumentoval P. Kubálek z ÚAPPSC. Během těchto prací došlo také k nahlédnutí do nevelké dutiny v pěnovcích, označované na dřívějších pláncích jako „Bramborový sklep“. Hloubení odvodňovací a vysoušecí rýhy podél nejsevernějšího rohu klášterního objektu ve Svatém Janu pod Skalou ve stejném roce ukázalo, že stavba v tomto místě stojí přímo na ukloněném povrchu výchozu fosiliferních silurských vápenců, které strmě upadají do hloubky.

Během poutě ve Svatém Janu pod Skalou došlo dne 26. června 2021 zhruba ve 13 hodin ke zřícení skalních bloků v celkovém objemu cca 2 m³ ze skalní ostruhy Rozštípené skály na silnici Svatý Jan – Hostim (obr. 2). Nedošlo k žádným větším škodám na majetku ani na zdraví, zbylé nestabilní kameny následně shodila specializovaná firma a dotčené místo zafixovala šesti kotvami o délce 4 m.

Již dříve dne 16. května 2020 zasahovaly ve Sv. Janu dva vrtulníky záchranných složek po pádu horolezce a kamenů na Dušičkové stěně. V návaznosti na minulé dodatky, kde byla přiblížena problematika nežádoucího rozvoje nových horolezeckých areálů ve skalách a zejména v lomech Českého krasu, doplníme, že se v lomech v údolí Kačáku budování lezeckých cest ustálilo na tzv. Divadélko a na lomo-vou stěnu s. od jeskyně Nad Kačákem (těž tzv. Třetí lom). Obdobný pokus v Sovím lomu (těž Soví ráj) v lomovém pásmu Amerika-západ byl po vykácení stromů iniciátory a osazení kotevních prvků zastaven orgány ochrany přírody a lezecká činnost zde byla zakázána. Ke skalnímu řízení a následné sanaci došlo i při silnici v Karlickém údolí pod Dolním Roblínem.

Během r. 2020 J. Kerhat a J. Voráček ze ZO 1-05 Geospeleos vytvořili novou mapu lomu Starý Čížovec u Trněného Újezda se zákresem krasových jevů, včetně změn.

4. Nové poznatky o krasové hydrogeologii

Podstatným způsobem se v letošním roce rozšířily znalosti o krasové hydrogeologii úseku mezi horní částí údolí Bubovického potoka a přilehlou částí údolí Kačáku (Loděnice). V Bubovickém potoce docházelo v posledních letech k poklesům průtoku v úseku pod Paní horou, a to včetně dlouhých period úplného vyschnutí povrchového koryta. Za příčinu bylo nejprve považováno přečerpávání spáskových vod z místa pod obcí Bubovice směrem do obce Loděnice. Když bylo ale přečerpávání

Obr. 1. Při demolici novodobé přístavby neuzítvané uhelny při klášteře ve Svatém Janu pod Skalou byl v roce 2020 odhalen bok kaskády holocenních pěnoveů. Nejedná se o její přirozené přírodní čelo, ale o starší těžební stěnu. Foto P. Kubálek.

Fig. 1. The demolition of a modern coal storage building adjacent to the monastery in Svatý Jan pod Skalou exposed the flank of a calcareous tufa cascade of Holocene age. The exposed part is not the original cascade front, but an earlier excavated outcrop. Photo by P. Kubálek.

splaškových vod zastaveno a vyčištěné vody byly vypouštěny do původní vodoteče, průtoky potoka se nezlepšily. A to i přesto, že do Bubovic je v současnosti ve velkém objemu dodávána pitná voda z jiného povodí, která je po vyčištění odkanalizována do Bubovického potoka. Současně došlo k úpravám úseku s dřívějšími rybníky těsně pod Bubovicemi, kde byly (zejména na podzim roku 2018) těžkou technikou vyhloubeny tůně a vybudovány umělé mokřady (HERZA 2021).

Na jaře r. 2021 byl přetok z horního mokřadu ležícího pod čisticí stanicí Bubovice výrazný, všechna voda se ale ztrácela pod povrch v následujících několika stovkách metrů údolí, v úseku, kde jsou bývalé rybníky a nově zřízené mokřady (HERZA 2021). J. Bruthans, O. Jäger a J. Herza, s pomocí početných dobrovolných spolupracovníků z řad místních občanů a jeskyňářů ve spolupráci se Správou CHKO Český kras a VaK Beroun, realizovali k vyjasnění směrů podzemního toku vod Bubovického potoka barvicí zkoušku. Stopovač fluorescein byl opakovaně nalit do toku v oblasti mokřadů pod Bubovicemi. Výstup stopovače byl sledován, resp. vzorkován na mnoha místech v povodí Bubovického potoka, Kačáku i Berounky, a pomocí patron s aktivním uhlím sledován v jeskyních.

Z předběžných výsledků vyplynula zatím dvě velká překvapení (ústní sdělení J. Bruthanse). Hlavní vývěr ponořujících se vod Bubovického potoka se v současnosti nachází mezi Hostímí a Svatým Janem pod Skalou v údolí Kačáku, a to v silném prameni při pravém břehu potoka zvaném „V nivě“ nebo také „Vývěr u jezu“, který za běžného vodního stavu vyvěrá pouze pod hladinou Kačáku (BRUTHANS, MAREŠ a KARATAS 2020). Doba průtoku z ponorů do vývěru byla za vyšších vodních stavů pouhých 28–39 hodin (HERZA 2021 a ústní sdělení J. Bruthanse). Druhým překvapením se stala absence stopovače v povrchovém toku na Bubovických vodopádech, což evokuje otázku, odkud voda v těchto místech pochází. Dále ještě uvedme, že sledovaný zdroj srbského vodovodu z vrtu pod skalami Na Bríči na břehu Berounky rovněž stopovač nezaznamenal. O této významné stopovací zkoušce je do budoucna připravována podrobná zpráva. Velké množství podrobných informací o průtocích, ztrátách a chemizmu vody na Bubovickém potoce přinesla bakalářská práce HERZY (2021).

Obr. 2. Dne 26. června 2021 došlo na Rozštípené skále mezi Svatým Janem pod Skalou a Hostímí ke zřícení skalních bloků. Foto F. Vycpálek.

Fig. 2. Rock blocks fallen from the Rozštípená Rock located between Svatý Jan pod Skalou and Hostim on June 26th, 2021. Photo by F. Vycpálek.

5. Zpřesnění, opravy a změny údajů v databázi u již dříve evidovaných jeskyní

V této části jsou (v pořadí podle ev. č. jeskyní) uvedeny změny související s průzkumnou činností členů České speleologické společnosti, sdružených do jednotlivých základních organizací (dále jen ZO), tedy například prolongace jeskyní nebo propojení dříve samostatných jeskyní. Jako prolongace je ve speleologické terminologii označován průzkum nových částí jeskyně prováděný obvykle výkopem nezcementovaných jeskynních sedimentů, odstraňováním skalních závalů nebo rozšiřováním neprůlezných úzkých míst. Shrnutí jsou i změny v údajích u některých již dříve evidovaných jeskyní, ke kterým došlo v souvislosti s jejich odtěžením v činných lomech nebo zavalením vchodů, nové mapovací práce v jeskyních a podobně. Všechny jeskyně zmiňované v první části tohoto přehledu až do ev. č. 15-015 včetně jsou pracovišti jeskyňářů ZO 1-02 Tetín.

12-003 Nová na Damilu. Jeskyně byla 22. února 2020 nově mapována M. Hejnou a spolupracovníky. Zmapovány byly i některé úseky, které dříve na mapě scházely. Celková délka jeskyně dosáhla 187 m, denivelace 27 m se nemění. Nejedná se tedy o rozšíření známého rozsahu jeskyně, jen o doplnění mapy o některé obtížně přístupné části a úpravu údajů v databázi.

12-008 Na konci. V jeskyni ve štole v Hergetově lomu na Damilu došlo k rozšíření a prohloubení přístupu do nově objevených částí. Během prací byly také vyvezeny starší dočasné deponie materiálu ze štoly na výsypku u ústí štoly. Délka jeskyně se nijak podstatně nezměnila a zůstává 32 m s denivelací 3 m.

13-011 Bišilu. Prolongační a výzkumná činnost v jeskyni byla v roce 2020 ukončena, délka 86 m a denivelace 7,5 m se od poslední aktualizace soupisu již nezměnily.

13-023 Oblézačka. V jeskyni v Tetínské roklí byla od 28. července 2021 tetínskými jeskyňáři obnovena prolongační činnost, zatím bez většího postupu.

13-024/B Tetínská propáстка 2. V popisovaném období bylo realizováno zabezpečení části původně sedimenty zaplněného komínu (sonda Slepá vášeň) betonovou výztuží. V dubnu roku 2020 zdigitalizoval a zaktualizoval M. Hejna mapu jeskyně. Poslední mapa pocházela z mapování M. Hejny a I. Kotrče v roce 2009. Prolongace sz. směrem tehdy končila za odbočkou k Síňce dr. Brajerové. Od té doby byl další postup zaměřen pouze polygonovým pořadem. V rámci nového mapování byla doměřena Uhlíková chodba a chodba K Bišilu a do mapy byl také zanesen nový vchod jeskyně, tedy vodorovný průkop vně původního vchodu. Výchozí délka jeskyně byla 207 m. Po zmapování zbylých částí vzrostla délka jeskyně na 216 m. Převýšení 26 m se nezměnilo.

13-027 Kubrychtova. Prolongace v této malé jeskyňce ležící pod zříceninou Tetínského hradu byla ukončena, hlavní chodba totiž zamířila vzhůru směrem k povrchu. Rozměrové charakteristiky jeskyně D 7 m a Dn 2 m se již nezměnily.

14-007 Terasová. V dubnu 2020 bylo v této jeskyni nacházející se v lomu Montánka u Tetína po dobudování nového uzávěru vstupu jeskyně dokončeno odstranění starého uzávěru a všech betonových výplní okolo něj. M. Hejna a R. Živor zmapovali všechny dílčí prolongační postupy za uplynulá léta a k 18. 4. 2020 aktualizovali mapu této členité jeskyně. Dospěli k údaji celkové délky 381 m. Krátce nato T. Dvořák prolongoval komínek zhruba v polovině tehdejší délky Hlavní chodby (Hlavní chodba je odbočka doleva za novými dveřmi) na výšku zhruba 4 m. Ke konci roku 2020 bylo dosaženo celkové délky jeskyně 395 m. V roce 2021 v jeskyni přibýlo ve dvou prolongovaných směrech dalších 7 m v Sondě v Kaňonu, 3 m na konci Hlavní chodby, kde byl zastížen sedimentem vyplně-

ný komín. K postupu o 1 m došlo v odbočce za začátkem Hlavní chodby (tzv. Chodba dorostu). Ve stoupající plazivce z Tamangova sálu došlo k postupu o 2 m. K datu uzávěrky dosáhla jeskyně celkové délky všech prostor 408 m. Denivelace se nezměnila.

14-008 Devítkorunová. V jeskyni ležící ve stejném lomu byly vyváženy starší deponie materiálu a vyklizen materiál z dómků Pod Drábem. Celková délka jeskyně se tím nezměnila.

14-041 V Řečíně. V jeskyni ležící mezi lomem Montánka a Kruhovým lomem se v posledních dvou letech sondovalo v několika směrech, postupy byly ale malé. K největšímu postupu zhruba o 4 m došlo průkopem jiv. směrem. Jeskyně dosáhla celkové délky všech prostor 30 m, denivelace se nezměnila.

15-005 Martina. Kromě výše zmíněného nálezů lidských kostí (viz kap. 2) se v jeskyni ve větší míře nepracovalo a dřívější údaje délky a denivelace jeskyně zůstávají v platnosti.

15-015 Plší. V jeskyni se v letech 2019 několikrát pracovalo, byly vyklizeny staré deponie z jeskyně před její vchod. Práce komplikuje vysoký obsah CO₂ v jeskynní atmosféře a tedy nutnost umělé ventilace. V sondě došlo k mírnému prohloubení o méně než 1 m, rozměrové charakteristiky jeskyně v databázi nebyly upravovány.

17-018 Augustová. Jeskyně je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-06 Speleologický klub Praha. V jeskyni se pracovalo jen občas. Byla objevena krátká odbočka z hlavního prostoru směřující k SV (Boží odbočka). Délku jeskyně ale ponecháváme na dřívějších 85 m, denivelace se nezměnila. V dalším období bude vyklizen vykopaný materiál z hlavního prostoru jeskyně ven.

18-012 Drdova. V jeskyni ve dně lomu Plešivec (Nový Homolák) u Měňan nadále pracují jeskyňáři ZO 1-04 Zlatý kůň. Během popisovaného období zde proběhla řada pracovních akcí a jeskyně je v současnosti již pod uzamčením. Byl vyklizen materiál z dómků objeveného v předchozím období. Jeskyně dosud nebyla nově mapována, takže ponecháváme původní rozměrové údaje. K podstatnému postupu do nových prostor zatím nedošlo.

18-024 Jeskyně Š. V. Dne 28. listopadu 2020 si B. Vrabcová v Červeném lomu u Suchomast povšimla malého propadu u nízké části lomové stěny. Následující den byla z propadu B. Vrabcovou, M. Hejnou, M. Majerem a T. Hancem jeskyně otevřena, záhy se ale ukázalo, že se jedná o dříve v tomto lomu dokumentovanou jeskyni ev. č. 18-024 Š. V. (obr. 3). Při původní dokumentaci a mapování jeskyně Š. V. v roce 1994 popsali J. Plot a P. Olišar tři vchody a uvedli celkovou délku jeskyně 38 m. Krátce nato byly vchody zasypány. Nově se do jeskyně podařilo proniknout jedním ze dvou horních vchodů. Spojení se spodním vchodem bylo neprůlezně vyplněno jílem vyplaveným z jedné z bočních chodbiček a bylo nutné ho opět prokopat. Ve dnech 2. 12. a 5. 12. 2020 byla jeskyně B. Vrabcovou, M. Hejnou a M. Majerem znovu zmapována a fotograficky dokumentována. Při mapování se podařilo B. Vrabcové prolazit 9 m dlouhou chodbou, která byla na původní mapě pouze naznačena. Po doměření všech odboček byla délka jeskyně stanovena na 52 m, denivelace 6 m se nezměnila. Dne 9. 12. 2020 odebral v jeskyni K. Žák dva vzorky předkvartérních sedimentů pro ověření výskytu drobných fosilních kostí. Oba byly negativní, i když materiálově jsou podobné nedalekým paleontologicky významným jeskyním Suchomasty 3A a 3B.

18-040 Bonzáková sluj. Jeskyně je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-04 Zlatý kůň. V jeskyni došlo k sesuvu sedimentů v oblasti hlavního vchodu, takže k dalším prolongačním pracím zde nedošlo a vzniklá situace je řešena.

18-045 Na 6. etáži. Nevelká jeskyňka na 6. etáži lomu VČS-východ byla odtěžena dne 12. 8. 2020 odštěpem č. 6/382.

Obr. 3. V hlavní chodbě znovuobjevené jeskyně Š. V. (ev. č. 18-024) v Červeném lomu v oblasti vrchu Kobyla. Foto M. Majer.

Fig. 3. A photo from the re-discovered Š. V. Cave (No. 18-024) in the Červený Quarry in the area of Kobyla Hill. Photo by M. Majer.

20-003 Krápníková v Šanově Koutě. Nové podrobnější mapovací práce prodloužily délku jeskyně na 302 m, denivelace se nezměnila. Jedná se pouze o výsledek podrobnějšího mapování jeskyňáři ZO 1-02 Tetín. Fyzicky se délka jeskyně nezměnila a prolongace v ní neprobíhá (viz HEJNA, JAKOVENKO a ŽÁK 2020). V průběhu roku 2020 byly M. Hejnou a M. Jakovenko vytvořeny nové mapy také pro menší jeskyně v okolí Krápníkové jeskyně. Jedná se o jeskyně 20-004 Vandrůvka, 20-005 U Vandrůvků a 20-006 Průlezný ohoz. Jejich délky 17 m, 10 m a 4 m se nemění. Dne 28. 12. 2020 byl mezi vchody M. Hejnou a M. Jakovenko zaměřen uzavřený polygon a všechny jeskyně, včetně nezaregistrované cca 3 m dlouhé chodbičky z. od Krápníkové jeskyně, byly skresleny vůči sobě.

21-001 Nad Kačákem. V jeskyni se po několika letech prací dne 1. února 2020 podařil jeskyňářům ZO 1-11 Barrandien průnik do menší nové prostory, a to do vrchním, zhruba 7 m vysokým průkopem sedimentu ve větvi jeskyně, která leží šikmo níže pod Kořenovým domem. Objevená prostora s názvem Krtčí domek má rozměry: délka 6 m, šířka 2,5 m a výška 2 m. K uzavěrce činí celková délka jeskyně 457 m (mapování L. Vlk a kolektiv), denivelace se nezměnila a činí zhruba 33 m. Práce v deštivém roce 2021 komplikovaly přítoky vody a sesuvy bláta. Na materiálu získaném dříve ze vstupní části jeskyně během archeologických a paleontologických výzkumů proběhly výzkumné práce (viz kap. 2).

21-054 Arnika. Jeskyně v horní části údolí Propadlé vody je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-05 Geospeleos. Prolongační práce v jeskyni se v posledních letech zaměřují pouze na v. odtokové rameno

– Kotelní a navazující Vodní chodbu. Zde proběhlo několik akcí, kterým vždy muselo předcházet odčerpání vody z nejnižší ležících partií do kaskády dvou nad sebou ležících uměle hrazených nádrží a průběžné prodlužování dopravní dráhy k transportu materiálu na povrch. Výsledkem je za uplynulé období postup o zhruba 4 m a dosažení hloubky 28 m pod vchodem. V jeskyni byl nově přeměřen a podstatně rozšířen stabilizovaný polygonový pořad z r. 2002, z něhož vyplývá aktuální délka jeskyně 195 m. Denivelace mezi vchodem a nejnižší ležícím místem v z. odtokovém rameni doznala díky přeměření změn, a to o 2 m méně než bývalo uváděno, čili nyní platí hloubka 34 m. Bylo provedeno tachymetrické měření v širším okolí vchodu a následně vyhotoven podrobný výškopisný a polohopisný plán povrchu nad jeskyní.

21-077 Vývěr nad klášterem. Jeskyně ležící nedaleko nad klášterem ve Svatém Janu pod Skalou je dalším pracovištěm jeskyňářů ZO 1-05 Geospeleos. V sondě hloubené podél občasněho vývěru nejvyšší větve svatojanského krasového pramene pokračovaly občasně prolongační práce, komplikované jednak nutností během prací čerpat vodu, jednak problematikou zakalení vody pro užívané vývěry v okolí kláštera. Práce v nejnižší položeném místě v hloubce 14 m pokračovaly za pomoci rozpojování vápence patronkami. Během více jak 10 akcí byl zjištěn horizontální směr přítokové úžiny, což je oproti dosavadnímu ryze vertikálnímu postupu zřetelná změna. Přestože došlo k prohloubení v řádu desítek cm, morfometrické údaje zatím neupravujeme. V květnu 2020 byl vchod geodeticky zaměřen do souřadnic JTSK. V květnu 2021 po přívalových srážkách vývěr nakrátko obnovil svou

aktivitu. BRUTHANS, MAREŠ a KARATAS (2020) se věnovali hydrogeologii vývěrového úseku pramene a v rámci tohoto výzkumu i Vývěru nad klášterem.

23-006/B Propad pod VI. slují. Jeskyně v lomu Na Chlumu u Srbska je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-06 Speleologický klub Praha. V hloubce zhruba 10 m pod žebříkem došlo k postupu přibližně o 4 m, vzhledem k nestabilitě nadloží byly práce v jeskyni přerušeny. Výplň této propastovitě jeskyně je místy fosiliferní. Délku ani hloubku jeskyně v databázi necháváme prozatím bez aktualizace.

23-007 Systém Srbské jeskyně – Netopýří jeskyně. Rozsáhlý jeskynní systém v tomtéž lomu je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-06 Speleologický klub Praha. BLÁHA (2021) popisuje menší objevy z roku 2020 v prostoru za Bahnitou síní Srbských jeskyní. Průkopem a rozšířením neprůlezných úžin zde bylo v roce 2020 objeveno celkem 33 m nových prostor s denivelací 12,5 m. Celkovou délku systému Srbské jeskyně – Netopýří jeskyně BLÁHA (2021) upravuje na 1372 m. V roce 2021 došlo k dalšímu prodloužení těsných plazivek za Bahnitou síní o 9 m, a proto celkovou délku jeskyně ještě dále upravujeme na aktuálních 1381 m, denivelace se nemění. Sonda z povrchu hloubená v místě nad částí Netopýří jeskyně zvanou Vlčí vyhlídka dosáhla hloubky od povrchu 12 m.

23-051/A Nová Krápníková. Jeskyně leží také v lomu Na Chlumu u Srbska a je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-06 Speleologický klub Praha. Za tzv. Sítinkou nedostupnosti (průlez do ní byl v dřívějším období rozšířen) bylo prolongací objeveno zhruba 12 m nových prostor. Délku jeskyně v databázi (včetně propojené jeskyně Černé) upravujeme na 63 m, denivelace se nemění.

24-005 Amerika I. Tato jeskyně leží pod lomem Malé Kamensko v těžebním pásmu Amerika-západ a její vchod se nachází v tzv. Romanovského štole. Na neprůlezná pokračování jeskyně se v r. 2021 zaměřil M. Schnabl ze ZO 1-05 Geospeleos, kterému se podařilo prolézt vzhůru úzkým šikmým komínem do cca 8 m dlouhé prostory mezi Korytovým dómem a jeskyní Mezilomá (ev. č. 24-058). Prostora však není novým objevem, neboť v sedimentech byla nalezena značka ZO 1-07. Dosud však pro svůj komplikovaný přístup pravděpodobně nebyla nikdy dokumentována a v morfometrických charakteristikách Ameriky I nikdy nijak zohledněna. V září r. 2021 byl mezi Korytovým dómem Ameriky I, jeskyní Studniční sál (ev. č. 24-061) a lomem Malé Kamensko stabilizován a zaměřen polygonový pořad, z něhož vyplynula např. nejkratší přímá vzdálenost mezi Korytovým dómem a Studničním sálem 5,5 m, mezi Korytovým dómem a Matějskou škvírou (viz kap. 6) 4 m. Do uzávěrky tohoto příspěvku nebyly měřické práce ukončeny, a proto ani celková délka a denivelace Ameriky I zatím není upravena.

24-006 Amerika II. Vchod této jeskyně leží v patě jz. cípu lomu Kamensko 100 m jz. od předchozí lokality. Na jaře r. 2021 byla členy ZO 1-05 Geospeleos nalezena 10 m šikmo nad vchodem nízká a úzká větvička se chodbička nazvaná „Na lavici“ o souhrnné délce 6 m. Zvukovou zkouškou bylo prokázáno spojení přes volné prostory se Vstupní puklinou jeskyně Amerika II, rozsah těchto prostor však není znám. Z tohoto důvodu není objekt evidován samostatně, ale jako součást Ameriky II, přesto však zatím její délka 138 m a denivelace 24 m není upravována, průzkum bude pokračovat.

24-020 Čeřinka. Jeskyně ležící ve zrekultivované z. části stejnojmenného lomu u Bubovic je pracovištěm jeskyňářů ZO 1-05 Geospeleos. V létě a na podzim r. 2020 proběhlo několik pracovních akcí v nejnižších částech jeskyně, v Italově chodbě, kde je snaha o proniknutí do prostor známých v r. 1994. Práce zde komplikují řídké jílky, nutnost zpevňování kaskádní hráze ve Vodním dómu nad

výkopem a vyšší koncentrace CO₂. Ve vrcholu Strmé chodby (odbočka „T chodba“) došlo k prodloužení o 1 m jz. směrem – ve volných stropních korytech se zde vyskytuje sintrová výzdoba, postup je proto opatrný. Během sčítání netopýřů v lednu 2020 byl v sousedství Komínu na Galerii vylezen dosud nedokumentovaný tzv. Sčítací komín s výskytem excentrik a s krátkou horizontální odbočkou nahoře. Celková délka prostor komína je 11 m, celkově se tedy jeskyně prodlužuje o 12 m na výsledných 653 m, denivelace zůstává nezměněna. Dne 20. 2. 2021 bylo započato s měřením kolísání hladiny jezera pomocí tlakového čidla.

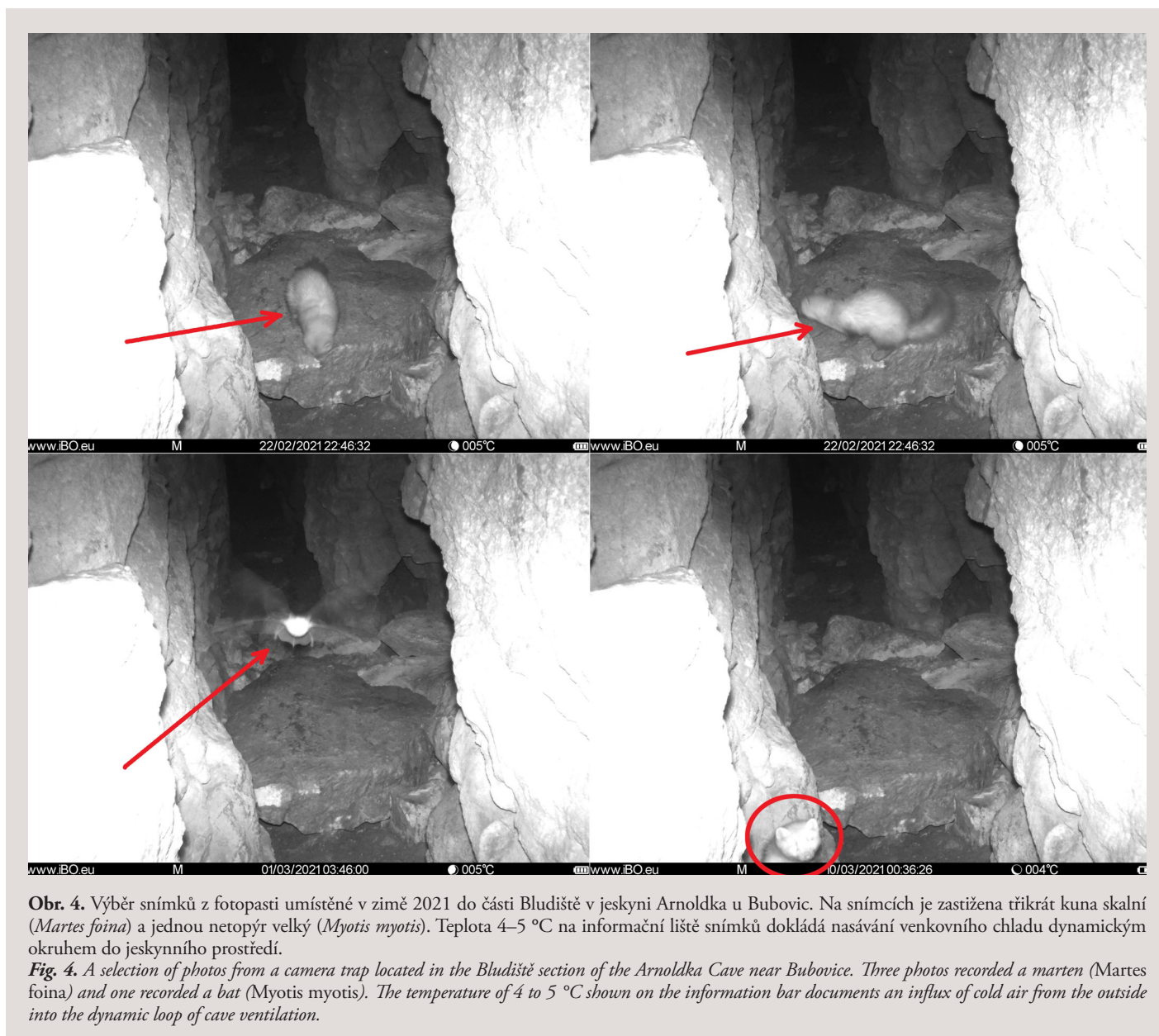
24-026 Arnoldka. Jeskyně ležící rovněž ve zrekultivované části lomu Čeřinka, 182 m sv. od předchozí lokality, je dalším pracovištěm ZO 1-05 Geospeleos. Dlouhodobě zde probíhá (od 23. 11. 2005) sledování výkyvů hladiny jezera tlakovým čidlem – díky dlouhotrvajícímu suchu se ale po většinu popisovaného období v jeskyni podzemní jezero nevyskytovalo. Tuto situaci změnila až v první polovině května r. 2021 série přívalových srážek. V období od 20. 2. až 10. 4. 2021 byla v části zvané Bludiště umístěna fotopast, neboť se po jeskyni začal objevovat trus, zbytky kořistí a vyšší jednotky kusů mrtvých netopýřů, a to i na dně t. č. vyschlého jezera v hloubce 111 m. Fotopast namířená na křižovatku ve Vstupní chodbě (nedaleko od spodního vchodu) odhalila příležitostné návštěvy jeskyně kunou skalní, a to ze závalu na konci chodby U zarosného netopýra (obr. 4). V létě r. 2021 pak byl ve zbytku lomové stěny objeven otvor, po jehož rozšíření byly nalezeny těsně říčené nestabilní prostory směrem k Arnoldce, dokumentace zde zatím nebyla provedena.

24-101 Studniční. Jeskyně v oblasti Mokrého vrchu u Bubovic je také pracovištěm jeskyňářů ZO 1-05 Geospeleos. V uplynulém období se práce zaměřily na prostor mezi Holeveckým dómkem a povrchem. Byl zde proveden videoprůzkum (kamera na teleskopické tyči) Ostravského komínu a prostředního ze skupiny Tří komínů. V obou případech byla nalezena pouze těsná, pro jeskyňáře neprůlezná pokračování. V tomto prostoru byl také proveden radiotest s frekvencí 28/3,5 MHz a následně povrchová sonda v místě výstupu údajů radiotestu, na volné prostory se však narazit nepodařilo. Proběhlo geodetické připojení jeskyně na systém JTSK a bylo provedeno tachymetrické měření v širším okolí vchodu a následně vyhotoven podrobný výškopisný a polohopisný plán povrchu nad jeskyní, vč. nejbližšího okolí.

25-016 Pod Propadlou. Jeskyňka, kterou učinil spolu s blízkou jeskyňkou 25-015 Propadlou známou rozsáhlý výzkumný výkop V. Ložka, F. Proška a Z. Hokra v letech 1948–1949, je dnes delší, než 3 m udávané v databázi. Délka jeskyně byla aktualizována na 5 m.

26-002 Na Javorce. V této mimořádně významné a rozsáhlé jeskyni ležící ve vrchu Javorka u Karlštejna působí pracovní skupina Babyka, součást ZO 1-11 Barrandien. Ke konci roku 2019 uvádějí na svém webu 1904 m délky, denivelace 129 m se nezměnila. Práce probíhaly v roce 2019 hlavně v odbočce k Z v propasti Dvě tlamy, z hlediska výškového zhruba 90 m pod úrovní vchodu (odbočka zvaná dříve Ocásek, nyní Štolíčka či Štola). Pracovalo se i v odbočce Lochneska (odbočka s. směru v oblasti Půdy). Prolongační práce pokračovaly v jeskyni na několika místech i v roce 2020. Ke konci roku 2020 jeskyně dosáhla celkové délky všech prostor 1914 m. V roce 2021 se pokračovalo během několika akcí ve zmíněné Štole, kde došlo k postupu zhruba o 6 m. Celkovou délku jeskyně k datu uzávěrky tedy upravujeme na 1920 m, denivelace se nezměnila.

29-021 Tygří past. Objev jeskyně v lomu Mramorka nedaleko obce Chýnec z iniciativy B. Vrabcové (ZO ČSS 5-03 Broumov), za přispění místních jeskyňářů z Českého krasu, byl prvotně popsán už v předchozích doplňcích (ŽÁK et al. 2019, viz též VRABCOVÁ 2020).

Obr. 4. Výběr snímků z fotopasti umístěné v zimě 2021 do části Bludiště v jeskyni Arnoldka u Bubovic. Na snímcích je zastižena třikrát kuna skalní (*Martes foina*) a jednou netopýr velký (*Myotis myotis*). Teplota 4–5 °C na informační liště snímků dokládá nasávání venkovního chladu dynamickým okruhem do jeskynního prostředí.

Fig. 4. A selection of photos from a camera trap located in the Bludiště section of the Arnoldka Cave near Bubovice. Three photos recorded a marten (*Martes foina*) and one recorded a bat (*Myotis myotis*). The temperature of 4 to 5 °C shown on the information bar documents an influx of cold air from the outside into the dynamic loop of cave ventilation.

K průzkupu ze dna prvního prostoru pod vstupní propástkou do pokračování došlo dne 26. prosince 2019. Objeveno bylo necelých 40 m nových těsných chodbiček s rozcestími (obr. 5). V průběhu ledna a února roku 2020 proběhlo v jeskyni několik pracovních, mapovacích a fotografických akcí. Mapování z 11. ledna 2020 (J. Moravec, B. Vrabcová) udalo celkovou délku všech chodeb jeskyně 56 m a denivelaci 5 m, což byly údaje publikované VRABCOVOU (2020). Později se v jeskyni ještě na několika místech pracovalo, ovšem již bez větších postupů. Vchod jeskyně byl bohužel během jara roku 2020 neznámým pachatelem zasypan stavební sutí, což je stav, který dosud trvá. Na konferenci „Speleofórum 2020“ byla jeskyně Tygří past vyhlášena „Nejvýznamnějším objevem v ČR v roce 2019“ a B. Vrabcová získala za článek o Tygří pasti „Cenu účastníků Speleofóra za nejlepší příspěvek do konferenčního sborníku“. Prezentace jeskyně byla také součástí vítězné panelové prezentace zrealizované J. Moravcem.

6. Nově evidované jeskyně

Za objevy nových jeskyní stála zejména těžba v činných vápencových lomech. Byly ale podchyceny a zkoumány nové menší jeskyně také v přirozeném terénu mimo lomy. Uvést zde lze zejména pří-

spěvek HEJNY (2021), který dokumentoval skupinu dříve opomíjených jeskyní ležících v prostoru takzvaných Karmazínových skal (též Karmazínových stěn), v jednom z posledních z jeskyňářského pohledu téměř „bílých míst“ v rámci Českého krasu. Jedná se o skalní masivy ležící v úzkém a obtížně přístupném pásu přirozeného, těžbou vápence nedotčeného terénu mezi vápenkou Čertovy schody a Velkolomem Čertovy schody-západ (dále VČS-západ). Až okolo 40 m vysoké, k J orientované skalní stěny jsou zde tvořeny hlavně vrstevnatými vápenci kotýskými nejnížší části devonu. Mapy nových jeskyní Karmazínových skal uvádí HEJNA (2021).

11-048 Izraelská. Jeskyně se nachází v průzkumné štolě vyražené v 50. letech 20. století. Vchod do štoly leží v západnější z obou výrazných roklí v Karmazínových skalách, v nadmořské výšce 340 m. Štola je dlouhá 100 m. Prvních 55 m je ražena v kotýských vápencích. Ve vzdálenosti 55 m od vchodu štola zastihuje hranici mezi kotýskými a koněpruskými vápenci. Ve vzdálenosti 63 m od vchodu ve vápencích koněpruských narazila štola na jeskyni, kterou sleduje po dalších 18 m. V tomto intervalu má štola střídavě přirozené stěny a strop, který místy dosahuje výšky 5 m nad počvou. Ze stropu na dvou místech vybíhají šikmo ukloněné komíny s výškou 5 m

Obr. 5. Jediná větší prostora je v nově objevené části jeskyně Tygří past u Chýnice (ev. č. 29-021) vytvořena na křížení několika těsných chodbiček. Foto J. Moravec.

Fig. 5. The only larger cave space developed within the newly discovered section of the Tygří past Cave near Chýnice (No. 29-021) at the intersection of several narrow corridors. Photo by J. Moravec.

a 7 m nad běžnou úroveň stropu štoly. Štola a jeskyně byly prohlédnuty 21. 2. 2020. Komíny byly za pomoci teleskopického žebříku zlezeny a jeskyně zmapována 6. 3. 2020. Celková délka činí 30 m při převýšení 9 m.

11-049 Baronova. Tato jeskyně leží asi 20 m z. od jeskyně Tří volů, zhruba ve stejné nadmořské výšce. Objevena byla 7. 2. 2020. Má nenápadný portál široký 0,6 m a vysoký 0,8 m. Po dvou metrech začíná strop stoupat a na konci jeskyně je chodba vysoká 6 m a široká 1,2 m. Dno jeskyně začíná po 3 m stoupat a po 6 m přechází do 2,5 m vysokého stupně. Dno jeskyně i stupeň jsou tvořeny zpevněnou sutí a ostrohranným štěrkem. Délka jeskyně je 9 m při převýšení 5 m.

11-050 U vrtu I. Jeskyně leží 9 m nad silnicí nad odvodňovacím vrtem z lomu VČS-západ. Portál byl známý od nepaměti, ale blíže

byl prohlédnut až 18. 2. 2020 dronem a 19. 2. 2020 byla jeskyně navštívena a zmapována za pomoci hydraulické plošiny. Vchod do jeskyně je široký 1,5 m a vysoký 4,5 m. Směrem k čelbě strop jeskyně postupně klesá a počva stoupá. Na konci je jeskyně vysoká 1 m a další pokračování je vyplněno sedimenty. Délka jeskyně činí 5 m.

11-051 U vrtu II. Jeskyně leží 50 m jv. od jeskyně U vrtu I, 6 m nad silnicí. Portál byl známý od nepaměti, blíže byl prohlédnut pomocí dronu 18. 2. 2020. Za použití teleskopického žebříku byla jeskyně navštívena a zmapována 6. 3. 2020. Jeskyně má výrazný portál široký a vysoký 2,5 m vedoucí do 3 m dlouhé, 4 m široké a 2,5 m vysoké prostory. Z ní vychází s. směrem 3 m dlouhá a max. 1 m široká chodbička s klesajícím stropem. Na čelbě je chodbička vyplněna sedimenty. Zhruba j. směrem vybíhá strmě vzhůru 8 m dlouhá chodba ústící druhým vchodem ven. Druhý vchod je široký i vysoký zhruba

1 m. Převýšení mezi vchody je 8 m. Délka jeskyně je 18 m, celková denivelace 8 m.

11-052 Odpolední. Nachází se v údolí naproti již evidované jeskyni ev. č. 11-009 s názvem „60 m západně Tří volů“. Jeskyni Odpolední původně tvořila 2,5 m dlouhá, mírně šikmo ukloněná neprůlezná chodba. Během dvou pracovních akcí se M. Hejnovi a R. Jelenovi podařilo 22. 5. 2020 snížit dno jeskyně a proniknout do 7 m volných prostor. Během dalších dvou pracovních akcí se podařilo prodloužit jeskyni o další 2 m. Jeskyně je tvořena 7 m dlouhou subhorizontální chodbou směru JZ–SV. Zhruba v její polovině vybíhá j. směrem šikmo vzhůru stoupající 5 m dlouhá chodba, končící skalní stěnou. Celková délka jeskyně je 12 m při převýšení 5 m. Jeskyně dříve sloužila jako jezevčí doupě. Mimo jiné v ní byly nalezeny jezevčí výkaly a několik velikých rezavých blech.

Další jeskyně byly odkryty těžbou v lomu VČS-západ:

11-053 Hobitín. Jeskyně byla nastřelena na 8. etáži lomu VČS-západ v únoru roku 2021. Původně se jednalo o 8 m dlouhou volnou chodbu s 3 m hlubokou propástkou uprostřed, zakončenou jezírkem. V okolí se nacházely ještě čtyři chodby, které byly původně vyplněné sedimenty. Prvotní dokumentaci dutiny provedl v létě roku 2021 A. Komaško, který zde dále pokračoval prolongací. K datu uzávěrky skončily dvě z chodbiček po několika metrech na vodě. Třetí z chodeb dosáhla před dosažením hladiny délky 15 m. Perspektivně se jeví dvě odbočky částečně vyplněné sedimenty. Poslední chodbička vede do sálku s nadějí na pokračování. V srpnu 2021 jeskyně dosáhla ve všech částech celkové délky cca 35 m a denivelace zhruba 5 m. Průzkum a dokumentace stále pokračují.

11-054 Propast Cimboža. Malá propáстка byla zjištěna M. Hejnou v netežené části lomu VČS-západ na 3. etáži v březnu 2021, v místě malého propadu. Během osmi pracovních akcí se M. Hejnovi a B. Vrabcové podařilo dosáhnout hloubky 7 m a délky všech prostor 11 m. Výzkum byl ukončen v létě roku 2021.

Další nově evidované jeskyně mimo lomy:

13-028 Tří veteránů. Malá jeskyňka s délkou zhruba 3 m v blízkosti Kuchařské jeskyně pod Tetínskými skalami nad železniční tratí ve 13. krasové skupině byla uvedena ve výroční zprávě ZO 1-02 Tetín za rok 2020. Do chodbičky známé od 70. let 20. století pronikli po odstranění balvanu ve vchodu M. Hejna, L. Pecka a J. Kahlertová v dubnu 2020 a během dalších akcí byla chodbička mírně rozšířena. Jedná se o krasový jev na hranici registrace, ale když už byla ve výroční zprávě ZO 1-02 uvedena, tak ji zde doplňujeme, aby se předešlo případnému chaosu. Délka je k datu uzávěrky 3 m.

13-029 Štáralova. Malá vodorovná jeskyně se nachází na soukromé zahradě v Tetíně, v části nad Tetínskými skalami. Dutina ve vzdálenosti 5 m od vchodu ztrácí pevný strop, takže je její další prolongace nemožná. Doplněna do evidence v roce 2021.

15-032 Mírova. Prolongace v dříve známém místě s jezevčím doupětem v rokli v horní části Kodske stěny v Kodske rokli vedla ve dnech 2. a 9. února roku 2020 (M. Hahn, M. + M. Martínkovi, ZO 1-02 Tetín) k postupnému objevu jeskyňky, která měla zpočátku 4 m délky a mírně klesala směrem do masivu. Jako neregistrovaný krasový jev bylo toto místo známo již několik desítek let. Další prolongační práce prodloužily chodbičku na délku 9 m. Při mapování jeskyně se dne 29. 12. 2020 navíc podařilo M. Jakovenko prolézt spojení mezi dvěma otvory ve zkrasovělé skalní stěně nad vlastním vchodem a jeskyni tak přibýlo 5 m délky. K počátku roku 2021 tak měla celá jeskyně délku 14 m a denivelaci zhruba 4 m. Během léta 2021 se pokračovalo v prolongaci a počátkem podzimu byla vybudována závěsná dráha. Jeskyně dosáhla k 30. 9. 2021 celkové délky 18 m při denivelaci 4 m.

Několik jeskyní bylo nově zjištěno těžbou v lomu VČS-východ:

18-049 Blanokřídla. Vchod malé jeskyňky byl nastřelen odstřelem č. II/79 z 16. 8. 2017 na 2. etáži lomu VČS-východ, vlevo od jeskyně Kostnice. Jeskyňka byla mapována v roce 2019 A. Komaškem. Délka jeskyně činí 7 m, denivelace 3 m.

18-050 Zaplavená. Vchod nastřelen odstřelem VI/371 z 20. 12. 2018 na 6. etáži lomu VČS-východ. Vlastní malá jeskyňka částečně zaplavená vodou byla objevena 3. 1. 2019. Celková délka jeskyně je 7,5 m při celkové denivelaci 7,3 m. Jeskyňka směřuje od vchodu jak 4 m směrem nahoru, tak i 2,8 m směrem dolů k vodní hladině, hloubka vody byla zjištěna 0,5 m. Jeskyně byla odstřelena dne 5. srpna 2021.

18-051 V koutě. Vchod nastřelen odstřelem č. V/384 z 30. 1. 2019 na 5. etáži lomu VČS-východ. Vlastní jeskyňka byla objevena 2. 7. 2019. Jedná se o dutinu s krystaly na stěnách se dnem zadržujícím v malém množství vodu. Celková délka jeskyně činí 3,6 m při denivelaci 2 m.

18-052 Zezadu. Jeskyně objevena v dubnu 2021 A. Komaškem na 4. etáži lomu VČS-východ. Jedná se o 10 m dlouhou šikmo upadající chodbu s několika kratšími odbočkami zakončenou závalem z bloků kamene. Chodby mají puklinový charakter s výškou až 7 m. Jeskyně pravděpodobně souvisí s jeskyní 18-046 Korozní. Dokumentace jeskyně ještě nebyla dokončena, předpokládaná délka chodeb je 15 m při denivelaci 7 m.

Dvě jeskyně byly doplněny do evidence v lomech 24. krasové skupiny.

24-130 Štucbartův komín. Drobná jeskyně se nachází v západnějším štolovém okně lomu Nové Dvanáctky v areálu společnosti Lomy Mořina, po levé straně při pohledu z Budňanského překopu, v blízkosti muzejní instalace výklopníku s huntem. V r. 2012 zde prolongoval Z. Štucbart z mořinského montánního spolku Hagen. Jedná se o šikmou komínovitou prostoru vytvořenou na zlomu s výplní žilného kalcitu a směřující jak pod úroveň počvy štoly, tak i nad její strop, oba směry však končí v sedimentech za hranicí průleznosti. Celková prostupná délka krasového jevu činí 6 m a denivelace 4 m.

24-131 Matějská škvíra. Dne 10. 1. 2021 jeskyňáři V. Lajner, M. Schnabl a M. Bláha ze ZO 1-05 Geospeleos pronikli úžinou v lomu Malé Kamensko v těžebním pásmu Amerika-západ do 2 m dlouhé chodbičky s šikmo stoupajícím úzkým komínem ústícím o něco výše zpět do stěny. Dne 25. 9. 2021 byla jeskyně zmapována M. Kolčavou a P. Večeřou a polygonovým pořadem vztahena k jeskyni Amerika I, nad kterou se nachází, přirozené spojení s ní však není pravděpodobné a je možné, že se odehrávalo v místech odtěžených lomem. Celková délka jeskyně činí 7 m a denivelace 3 m.

7. Závěr

Za dva roky od uveřejnění poslední aktualizace soupisu jeskyní Českého krasu se díky prolongacím, novým objevům a přesnější evidenci a mapování zvětšila souhrnná evidovaná délka jeskyní Českého krasu o 488 m na celkových 25 712 m. Do databáze přibýlo 16 nových vesměs malých jeskyní, celkem jich je tedy evidováno již 722. V uvedeném období nedošlo k žádnému podstatnému objevu, kdy by byly objeveny vysoké desítky nebo stovky metrů chodeb najednou. Vesměs se jednalo o malé prolongační postupy nebo registrace nových poměrně krátkých jeskyní. Délka několika jeskyní nabyla díky přesnějšímu mapování. Z prolongačních postupů ve známých jeskyních byly nejdelší nové prostory zjištěny v jeskyni ev. č. 29-021 Tygří past u obce Chýnky, kde ve sledovaném období přibýlo 43,5 m. Z nově registrovaných jeskyní je nejdelší jeskyně ev. č. 11-053 Hobitín, zjištěná na 8. etáži lomu VČS-západ s délkou všech

prostor 35 m. Stopovací zkouška provedená J. Bruthansem s kolektivem spolupracovníků prokázala rychlý odtok vod z horní části povodí Bubovického potoka směrem do povodí Kačáku.

Literatura

- BLÁHA V. (2021): Nové prostory za Bahnitou síní v Srbských jeskyních. – *Speleofórum*, 40 (2021): 80–81. Česká speleologická společnost, Praha.
- BOSÁK P., PRUNER P., ŽÁK K., ŠTASTNÝ M., HORÁČEK I., ČERMÁK S., KDÝR Š., MIKYSEK P. (2019): Datování sedimentární výplně ve Velkolomu Čertovy schody. – *Český kras*, 45: 29–38. Beroun.
- BRUTHANS J., MAREŠ J., KARATAS T. (2020): Nové poznatky o krasových pramenech ve Svatém Janu pod Skalou a příčiny extrémně nízkých průtoků Loděnice v letech 2018 a 2019. – *Český kras*, 46: 28–36. Beroun.
- BRŮŽEK J., VELEMÍNSKÝ P. (2021): Nový pohled na nejstarší anatomicky moderní Evropany. – *Živa*, 4/2021: 146–149.
- HEJNA M. (2021): Nové jeskyně na Karmazínových stěnách (Český kras, k. ú. Tmaň). – *Speleofórum*, 40 (2021): 76–79. Česká speleologická společnost, Praha.
- HEJNA M., JAKOVENKO M., ŽÁK K. (2020): Nová mapa Krápníkové jeskyně v Šanově Koutě u Berouna a stručný přehled mapování a výzkumu jeskyně. – *Český kras*, 46: 37–44. Beroun.
- HERZA T. (2021): *Hydrologie a hydrogeologie Bubovického potoka*. – Bakalářská práce. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy: 1–56. Praha.
- HORÁČEK I., SÁNCHEZ-MARCO A. (1984): Comments on the Weichselian small mammal assemblages in Czechoslovakia and their stratigraphical interpretation. – *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie, Monatshefte*, 9: 560–576.
- PRÜFER K., POSTH C., YU H., STOESSEL A., SPYROU M. A., DEVISE T., MATTONAI M., RIEBECHINI E., HIGHAM T., VELEMÍNSKÝ P., BRŮŽEK J., KRAUSE J. (2021): A genome sequence from a modern human skull over 45,000 years old from Zlatý kůň in Czechia. – *Nature Ecology & Evolution*, <https://doi.org/10.1038/s41559-021-01443-x>.
- RMOUTILOVÁ R., GUYOMARC'H P., VELEMÍNSKÝ P., ŠEFČÁKOVÁ A., SAMSEL M., SANTOS F., MAUREILLE B., BRŮŽEK J. (2018) Virtual reconstruction of the Upper Palaeolithic skull from Zlatý Kůň, Czech Republic: Sex assessment and morphological affinity. – *PLoS ONE*, 13, 8: e0201431. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0201431>.
- RMOUTILOVÁ R. (2021): První moderní Evropanka. – *Přírodovědci.cz – magazín Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy*, X, 2: 4–5. Praha.
- SUCHÝ V., BORECKÁ L., PACHNEROVÁ BRABCOVÁ K., HAVELCOVÁ M., SVETLIK I., MACHOVIČ V., LAPČÁK L., OVŠONKOVÁ Z. A. (2021): Microbial signatures from speleothems: A petrographic and scanning electron microscopy study of coralloids from the Koněprusy Caves (the Bohemian Karst, Czech Republic). – *Sedimentology*, 68: 1198–1226.
- SVOBODA J. A., VAN DER PLICHT J., KUŽELKA V. (2002): Upper Palaeolithic and Mesolithic human fossils from Moravia and Bohemia (Czech Republic): some new ^{14}C dates. – *Antiquity*, 76: 957–962.
- SVOBODA J. A., KUŽELKA V., VLČEK E. (2003): Koněpruské jeskyně: nálezořá situace lidského skeletu a první radiokarbonové datování. – In: HAŠEK V., NEKUDA R., UNGER J. (Eds.), *Ve službách archeologie*, 278–284. Sborník k 75. narozeninám Prof. PhDr. Vladimíra Nekudy, DrSc. Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Brno.
- VRABCOVÁ B. (2020): Jeskyně Tygří past. – *Speleofórum*, 39: 27–33. Česká speleologická společnost, Praha.
- VENCL S., BENEŠ J., BLAJEROVÁ M., OPRAVIL E., PEŠKE L., SVETLÍK I. (2009): Prehistoric settlement of the Martina Cave (Tetín, distr. Beroun). – *Památky archeologické*, 100: 5–48.
- VENCL S., FEJFAR O., HLAVÁČ J., HORÁČEK I., CHOCHOL J., KOMAŠKO A., KOVANDA J., KYSELÝ R., PEŠKE L., STRÁNSKÁ P., SVETLÍK I. (2020): Pravěké nálezy ze Sisyfovy propasti (Tetín, okres Beroun). – *Český kras*, 46: 5–27. Beroun.
- VLČEK E. (1957): Pleistocenní člověk z jeskyně na Zlatém koni u Koněprus. – *Anthropozoikum*, VI (1956): 283–311. Praha.
- ŽÁK K., KOLČAVA M., JÄGER O., ŽIVOR R. (2003): Evidence jeskyní Českého krasu – stav k 1. říjnu 2003. – *Český kras*, XXIX: 5–20. Beroun.
- ŽÁK K., KOLČAVA M., ŽIVOR R., HEJNA M. (2019): Databáze jeskyní Českého krasu: doplňky a změny za období od 1. října 2017 do 30. září 2019. – *Český kras*, 45: 60–66.
- ŽÁK K., CÍLEK V., MAJER M. (Eds., všichni autoři: BASTL J., BLÁHA V., BUDIL P., CÍLEK V., ČERMÁK S., DUŠEK M., GARKISCH M., HEJNA M., HEŘMAN P., HORÁČEK I., JUŘIČKOVÁ L., MAJER M., MORAVEC P., PODROUŽKOVÁ Š., POHUNEK J., ŘEZÁČ M., SKLENÁŘ K., STOLZ D., SVOBODA D., ŠPRYŇAR P., VESELÝ J., WAGNER J., ŽÁK K.; 2021): *Srdce Českého krasu – obec Srbsko a krajina v jejím okolí*. – Dokořán: 1–300. Praha.